Vol III Issue X April 2014 ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

International Advisory Board

Flávio de São Pedro Filho
Federal University of Rondonia, Brazil

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Catalina Neculai
University of Coventry, UK

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Horia Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest,Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.aygrt.isrj.net

Golden Research Thoughts
ISSN 2231-5063
Impact Factor : 2.2052(UIF)
Volume-3 | Issue-10 | April-2014
Available online at www.aygrt.isrj.net

GRT माजी खासदा श्री विठ्ठलराव जाधव यांचे शैक्षणिक कार्य : एक अभ्यास

टेकाळे एस.एस.

श्रीमती इंदिरा गांधी अध्यापक महाविद्यालय नांदेड

सारांश :-

माजी खासदार विठ्ठलराव जाधव साहेबांनी केलेल्या राजकीय, शैक्षणिक, सामाजिक, कृषी विषयक इत्यादी कार्यापैकी केवळ जवाहरलाल नेहरू शिक्षण विज्ञान, तंत्रज्ञान संस्थे अंतर्गत केलेल्या केवळ शैक्षणिक कार्याचा आढावा या लेखात घेण्यात आला आहे. त्यांच्याकडून भविष्यातही अशाच प्रकारची व्यक्ती, समाज राष्ट्र हिताची कार्ये घडो त्यासाठी त्यांना दीर्घायुष्य लाभो अशी ईश्वचरणी प्रार्थना !

प्रस्तावना :

माजी खासदार श्री.विठ्ठलराव माधवराव जाधव साहेब यांना अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्तीना मनःपूर्वक अनेक हार्दीक शुभेच्छा ! श्री. विठ्ठलराव जाधव साहेबांनी आतापर्यंतच्या जीवनप्रवासात शैक्षणिक, सामाजिक, राजकीय क्षेत्रात अनेक प्रकारेच कार्य केले आहे. त्यांची राज्यसभेवर दोन वेळा राज्यासभ सदस्य म्हणून निवड झाली आहे. तसेच भारतीय कृषी मूल्ये आयोगाचे ते सदस्यही होते. त्यांनी सन 1984 मध्ये जवाहरलाल नेहरू शिक्षण विज्ञान आणि तंत्रज्ञान संशोधन संस्थेची स्थापना नांदेड येथे करून त्याद्वारे अनेक शाळा, महाविद्यालयाची स्थापना करून समाजाला शिक्षणाची संधी व ज्ञानाच्या प्रकाशाची वाट दाखविण्याचे ते कार्य करीत आहेत. त्यांच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्ताने त्यांनी केलेल्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा या लेखात घेण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे.

जीवन परिचय :–

माजी खासदार श्री.विठ्ठलराव माधवराव जाधव यांचा जन्म नांदेड जिल्हयातील मुखेड तालुक्यातील उमरदरी या गावी पिता माधवराव व आई संताबाई या जाधव दाम्पत्यांच्या पोटी झाला. माधवराव जाधव यांचा परंपरागत व्यवसाय शेती हा होता. पंरतु आपल्या परिसरातील मुलांनी शिक्षण घेवून मोठे झाले पाहिजे अशी त्यांची प्रामाणिक इच्छा होती. त्यासाठी त्यांनी आपल्या तिन्ही मुलांना कै. नागोराव जाधव, विठ्ठराव जाधव, डॉ.पांडुरंग जाधव यांना त्या काळी शाळेत घालून त्यांना शालेय शिक्षणापासून ते उच्च शिक्षणापर्यंतची संधी कौटुंबिक परिस्थितीशी सामना करून उपलब्ध करून दिली. पुढे विठ्ठलराव जाधव साहेबांचा सोलापूर येथील स्वातंत्र्यसैनिक कै. भोसलेंची कन्या सौ. शोभाताई यांच्याशी विवाह झाला. त्यांना पुढे सुश्री शर्मिष्ठा हे सुश्री अश्विनी दोन कन्यारत्न झाली.

आदर्श :–

श्री.विठ्ठलराव माधवराव जाधव साहेबांचे आदर्श म्हणजे आई–वडील, डॉ.राजेंद्र प्रसाद, पंडीत नेहरू, महात्मा गांधी, विनोभा भावे हे आहेत. या थोर व्यक्तींनी त्यांना दिलेली संस्काराची, आदर्शाची तत्वांची, मूल्यांची शिदोरी ते अहोरात्र सोबत घेवून त्यांनी शैक्षणिक क्षेत्रातील आज पर्यंतची यशस्वी वाटचाल केली आहे. वरील व्यक्तींच्या मूल्यांचा उल्लेख साहेब नेहमीच्या बोलण्यातून व भाषणातून करीत असतात.

शैक्षणिक कार्य :–

संस्थेची स्थापना : शिक्षण, विज्ञान, तंत्रज्ञान यांचा समाजाच्या तळागाळापर्यंत प्रचार व प्रसार करण्यासाठी जवाहरलाल नेहरू शिक्षण, विज्ञान, तंत्रज्ञान संशोधन संस्था या संस्थेची स्थापना सन 01/09/1984 मध्ये नांदेड येथे केली आहे. या संस्थेने आज मुखेड तालुक्याच्या ग्रामीण भागापासून ते देशाची आर्थिक राजधानी असलेल्या मुंबईपर्यंत विकासाची झेप घेतली आहे. इवलेशा रोपट्याचे आज वटवृक्षात रूपांतर झाले आहे. तिच्या विकासाची घोडदौड चालूच आहे.

शालेय शिक्षणाची प्रसार :–

शिक्षणाची संधी ग्रामीण व शहरी भागातील शेतकरी, शेतमजूर, इतर गरीब कुटुंबातील मुला–मुलींना प्राप्त करून देण्यासाठी मुखेड तालुक्यातील बिल्लाळी येथे पद्मभूषण वसंतदादा पाटील माध्यमिक शाळा, पाळा येथे स्व.सौ.संताबाई माध्यमिक शाळा, निवघा येथे यशवंतराव चव्हाण माध्यमिक शाळाा, तसेच नांदेड शहरात इंदिरा गांधी पब्लिक स्कूल, कमला नेहरू विद्यालय, माधवराव पाटील विद्यालय, मुंबई येथे मराठी इंग्रजी माध्यमाची शाळा स्थापन करून गरीब होतकरू कुटूंबातील मुलां–मुलींना शालेय शिक्षणाची संधी वरील शाळेमधून उपलब्ध करून देवून महाराष्ट्रात एक चांगल्या प्रकारचे शैक्षणिक कार्य माजी खासदार विठ्ठराव जाधव साहेब त्याद्वारे करीत आहेत.

उच्च शिक्षण संस्थाची स्थापना :–

शालेय शिक्षणाप्रमाणेच उच्च शिक्षणाचाही प्रचार व प्रसार करण्याचे कार्य विठ्ठलरावजी जाधव साहेब करीत आहेत. त्यासाठी त्यांनी शिक्षणिक प्रशिक्षण देणा–या श्रीमती इंदिरा गांधी अध्यापक महाविद्यालय, (बी.एड्. एम.एड्.) आणि श्रीमती इंदिरा गांधी विद्यालयाची स्थापना वसरणी नांदेड येथे केली आहे. म.गांधी कृषी जैवतंत्रज्ञान महाविद्यालय कृषी विज्ञान केंद्र पोखर्णी, नांदेड, श्रीमती इंदिरा गांधी अभियांत्रिकी महाविद्यालय, कोपरखैराने नवी मुंबई व राजीव गांधी एम.बी.ए.कॉलेज घाणसोली नवी मुंबई इत्यादी उच्च शिक्षण देणा–या संस्थंची स्थापना करून त्याद्वारे प्रशिक्षित शिक्षक, तज्ज्ञ व्यवस्थापनासाठी लागणारे मनुष्यबळ निर्माण करण्याचा प्रयत्न ते करीत आहेत.

श्रमिक महिला वसतिगृहाची स्थापना :–

कामगार महिलांच्या निवासाची व्यवस्था करण्यासाठी इंदिरा गाधी महिला वसतिगृह राजगडनगर नांदेड, कस्तुरबा गांधी श्रमिक महिला निवासी वतिगृह परभणी, वेणूताई चव्हाण महिला वतिगृह औरंगाबाद इत्यादी ठिकाणी महिलांसाठी वसतिगृहाची स्थापना करून श्रमिक महिलांना निवासाची येणारी समस्या सोडविण्याचा प्रयत्न खासदार विठ्ठलराव जाधव यांनी केला आहे. त्यातून त्याचा सामाजिक समस्याकडे पाहण्याचा दूरगामी दृष्टिकोन आपणास दिसून येतो.

सामाजिक बांधीलकीची जाणीव :–

जवाहरलाल नेहरू शिक्षण विज्ञान तंत्रज्ञान शैक्षणिक संशोधन संस्थे अंतर्गत चालणा–या अनेक शाळा महाविद्यालयातून शिक्षण घेणा–या गरीब, होतकरू पालकांच्या पाल्याची शिक्षणाची संधी हुकली जावू नये म्हणून मा.अध्यक्ष साहेब हे त्यांना मोठया उदार मनाने शिक्षण शुल्कातून सवलत देवून त्यांना शिक्षण घेण्याची संधी उपलब्ध करून देत असतात. तसेच मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्तीची सोय उपलब्ध करून देतात. स्पर्धेच्या आधुनिक युगात पैशाचा प्रसंग आला की, ओळख विसरणे हा समाजाचा अलिखित नियम आहे. परंतु अध्यक्ष साहेब या नियमाला आपवाद ठरतात. व्यवसायिक विद्यालय, महाविद्यालयातील हुशार होतकरू विद्यार्थ्यांचे शिक्षणशुल्क पूर्णपणे माफ करणे, फी भरण्यासाठी सवलत देणे इत्यादी कार्ये प्रत्येक वर्षी ते करीत असतात. व त्याद्वारे दलित पददलितांच्या मुलांना शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देतात.

जवाहरलाल नेहरू शिक्षण विज्ञान तंत्रज्ञान संस्थे अंतर्गत चालणा–या अनेक कायम विना अनुदानीत शाळा आणि महाविद्यालयातील प्राचार्य, प्राध्यापक, मुख्याध्यापक,शिक्षक–शिक्षकेत्तर कर्मचारी वर्ग यांच्या नियमितपणे वेतनाची व्यवस्था करणे, त्यांच्या वैयक्तिक आर्थिक प्रश्नांची सोडवणूक करणे व संस्थेचा गाडा यशस्वीपणे चालविणे या भूमिका ते सामाजिक बांधीलकीतून निःस्वार्थपणे व यशस्वीपणे पार पाडत आहे. हे आजच्या काळात अतिशय महत्व आहे. कारणाअनेकांनी शिक्षण संस्थानी स्थापना करून शिक्षणचे बाजारीकरण केले आहे. त्यामुळे शिक्षणक्षेत्रात राष्ट्र व समाजहितापेक्षा स्वहिताला आणि स्वामीत्व भावनेलाच प्राधान्य दिले जात आहे. अशाही स्वार्थी परिस्थितीत विठ्ठलराव जाधव साहेबांकडून होत असलेले शैक्षणिक कार्य हे एक निश्चित निःस्वार्थी व समाजहित जोपासणारेच आहे.

शैक्षणिक दृष्टीकोन :–

ग्रामीण भागात शेतकरी कुटुंबात जन्मास आलेल्या व गरिबीची, सामाजिक बांधीलकीची सतत जाणीव ठेवणा–या खासदार साहेबांनी सतत दहा वर्षे राज्यसभेत प्रतिनिधीत्व केले. समाजाचे कौटुंबिक सामाजिक, शेतीविषयक अन्नधान्य व उत्पन्न विषयक प्रश्न हे संसदेच्या वरिष्ठ सभागृहात पोटतिडकीने मांडल तसेच त्यांनी ग्रामीण जीवनाचीही नाळ विविध सामाजिक, शैक्षणिक कार्याद्वारे जोडून ठेवली आहे.

त्यासाठी त्यांनी आपल्या नांदेड जिल्हयाला कर्मभूमी मानून ग्रामीण भागात बिल्लाळी पाळा (मुखेड) निवघा (मुदखेड) वसंतनगर, वामननगर, नांदेड येथे पूर्व प्राथमिक ते माध्यमिक शक्षिण संस्थाची स्थापना केली आहे.

पोखर्णी (नांदेड) येथे जैवतंत्र ज्ञान महाविद्यालय, कृषी विज्ञन केंद्राची स्थापना करून शेती, शेत व्यवसाय इत्यादीसाठी लागणारे अद्ययावत मनुष्यबळ, तंत्रज्ञान समाजाला, राज्य व राष्ट्राला पुरविण्याचे कार्य करीत आहेत.

वसरणी नांदेड येथीं अध्यापक विद्यालय आणि महाविद्यालयाची स्थापना करून त्याद्यारे शिक्षक प्रषिक्षणाची संधी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिलीच त्याच बरोबर समाजाला राज्याला लागणारा प्रशिक्षित शिक्षक मनुष्य बळाचा पुरवठा करण्याचे कार्य करून शिक्षण प्रक्रिया अधिक भक्कम, विकसित करण्याचा ते प्रयत्न करीत आहेत.

कोपरखैराने व घानसोली नवी मुंबई येथे अनुक्रमे व्यवस्थापन शास्त्र व अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची स्थापना करून आधुनिक व प्रगत ज्ञान, तंत्रज्ञानाचे, व्यवस्थापनाचे शिक्षण घेण्याची आवड असणा–या विद्यार्थ्यांना संधी उपलब्ध करून दिली त्यायोगे सामजाला व

राष्ट्राला लागणारे आधुनिक तंत्रज्ञान, व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण घेतलेले मनुष्यबळ उपलब्ध झाले व राज्य राष्ट्र विकासाला एक प्रकारे हातभार लागला आहे.

श्रमिक महिलांच्या शहरात राहण्याची समसया विचार करून नांदेड, परभणी, औरंगाबाद येथे श्रमिक महिलांसाठी महिला वसतिहाची निर्मिती करून त्याच्या राहण्याची व्यवस्था केली आहे. त्यातून त्यांचा सामाजिक समस्येकडून सहानुभूतिने पाहण्याचा दृष्टीकोन दिसून येतो.

संदर्भ ग्रंथ :–

1.मुळे व उमाटे (1998) शैक्षणिक संशोधन पध्दतीची मूलतत्तवे, नागपूर महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ निर्मिती मंडळ, प्रथमावृत्ती.
2.भारवडेकर मो.वि. (2007) राजहंस व्यावहारिक मराठी शग्दार्थ कोटा, पुणे, राजहंस प्रकाशन.
3.विठ्ठलराव जाधव, मुख्य संपादक (28.1.2010) लाल–बाल–पाल विशेषांक नांदेड, साप्ताहिक महाराष्ट्र संचार वर्ष 26 वे अंक 4 था.
4विठ्ठलराव जाधव (मुख्यसंपादक) साप्ताहिक महाराष्ट्र संचार, वर्ष 29 अंक दुसरा 11 जानेवारी 2013, नांदेड.
5.घाटोळे रा.ना. (2003) समाजशास्त्रीय संशोधन तत्वे व पध्दती, नागपूर, श्रीमंगेश प्रकाश.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal
For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- International Scientific Journal Consortium
- OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.aygrt.isrj.net